

FD 19 november 2024

NSC: 'Vraag werkenden en gepensioneerden of ze mee willen naar nieuw pensioenstelsel'
Martine Wolzak

Nieuw Sociaal Contract vindt dat mensen moeten worden geraadpleegd of zij mee willen doen aan het nieuwe pensioenstelsel, zegt pensioenspecialist van de partij Agnes Joseph. 'Er is hen iets opgedrongen waar ze niet mee hebben ingestemd.'

In het kort:

Door per pensioenfonds referenda over het nieuwe pensioencontract te houden, voorkom je veel problemen. Dat denkt pensioenspecialist en nummer acht op de lijst van NSC Agnes Joseph. 'Ik denk dat instemming kan helpen om de overgang goed te laten verlopen.'

Laat mensen zelf stemmen of zij hun pensioen willen laten invaren, oftewel meenemen naar het nieuwe pensioenstelsel of niet. Met die boodschap voert Nieuw Sociaal Contract (NSC) van Pieter Omtzigt campagne en dat leidt tot onrust in de pensioensector. Pensioenfondsen dachten met de invoering van het nieuwe stelsel, de Wet Toekomst Pensioen, zekerheid te krijgen over wat zij de komende jaren moeten doen.

Kandidaat-Kamerlid voor NSC Agnes Joseph is verbaasd. 'Pieter Omtzigt had hierover al een amendement ingediend. Mensen uit de pensioensector kennen mijn standpunten. Dus dit voorstel zou niemand moeten verrassen', zegt Joseph. De actuaris en tot voor kort pensioenfondsbestuurder is als nummer acht op de lijst redelijk zeker van een plek in de Tweede Kamer.

Econoom Mathijs Bouman schreef in het FD dat u 'een spaak in het wiel' van de pensioenhervorming steekt. Is dat de opzet?

'Ik denk eigenlijk dat je de kans op een succesvolle transitie groter maakt als je instemming vraagt. Dan zorg je ook dat er voldoende draagvlak is. Het was ook altijd heel gebruikelijk om mensen toestemming te vragen bij een verandering van hun pensioen.'

Pieter Omtzigt was tegen de Wet Toekomst Pensioen. Waarom pleiten jullie niet voor intrekken, zoals de BBB of de SP doen?

'De wet is al ingevoerd afgelopen zomer. Wereldwijd is een overstap naar een premieovereenkomst ook gebruikelijk. Met individuele pensioenvermogens zijn we wendbaarder in de toekomst. We kunnen dan meer keuzevrijheid bieden en het helpt de arbeidsmobiliteit. Maar de transitie is erg spannend. En ik denk persoonlijk dat instemming kan helpen om de overgang goed te laten verlopen.'

Over deze hervorming is jarenlang onderhandeld, door de politiek, werkgevers en bonden. Bent u niet bang dat de basis voor het pensioenakkoord wegvalt?

'Sociale partners onderhandelen over de nieuwe regeling en dus over de nieuwe pensioenopbouw. Die kunnen zij ook anders inrichten. Maar pensioen dat al is opgebouwd, is van de deelnemers. Het is hen toegezegd en er is premie voor betaald. Dus voor invaren is hun toestemming nodig.'

Bij grote fondsen als ABP kan zo'n referendum al snel een onderwerp van politieke strijd worden. Met bangmakerij van alle kanten.

'Als je geen referendum doet, kan je achteraf heel veel problemen krijgen. Want mensen krijgen die negatieve verhalen toch wel mee. Dan zouden er mensen naar de rechter kunnen gaan stappen. En zitten mensen thuis in spanning en onzekerheid. Er is hen iets opgedrongen waar ze niet mee hebben ingestemd. En dan is de transitie helemaal in gevaar. De Raad voor de Rechtspraak waarschuwde al dat het civiele rechtssysteem volledig kan vastlopen. En wellicht draait een rechter zelfs achteraf de hele hervorming terug. Dan zitten we in Nederland helemaal in grote problemen.'

Hoeveel procent van de deelnemers moet volgens NSC akkoord gaan om te mogen invaren?

'We hebben in ons hoofd dat een meerderheid moet instemmen. Een precies percentage hebben we nog niet. Het amendement van Pieter – met een vereiste 60% opkomst en 60% instemming voor invaren – is een mogelijke variant.'

Gepensioneerden vragen ook om individueel toestemmingsrecht. Is dat nog een optie? 'Wij kiezen toch in eerste instantie voor collectief instemmingsrecht. Er wordt dan goed en evenwichtig nagedacht over het geheel. Het lijkt me ook de meeste haalbare weg. Je komt dan niet te zitten met bijvoorbeeld een kleine groep niet-invaarders, waarvoor je alle oude systemen in de lucht moet houden.'

Bij de behandeling van de pensioenwet is gezegd dat invaren voor alle deelnemers beter is. De kans op een hoger pensioen wordt groter, het kortingsrisico zou klein zijn dankzij de inzet van een solidariteitsreserve. 'Iedereen gaat erop vooruit'. 'Je hoort dit vaker. Ik vind het een beetje eng, als beweerd wordt dat het pensioen hoger wordt én minder risicovol. Een win-win-win-situatie. Dit soort uitkomsten komt uit modellen, maar klopt het ook? Dat leunen op modellen zie ik als groot risico van de transitie. Het eerlijke verhaal lijkt me dat pensioen hoger wordt in de verwachtingen, maar wel onzekerder.'

Bij de invoering van de pensioenwet is ook gezegd dat geld dat achterblijft in het oude stelsel minder risicovol belegd kan worden en dus pensioenen minder vaak omhoog kunnen. 'Als je alle bestaande rechten laat staan kan je juist risicovoller blijven beleggen. Na invaren heb je direct leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid, met minder risico en een lager verwacht rendement voor gepensioneerden. Wel is het zo dat het nu in de wetgeving heel onaantrekkelijk is gemaakt om niet in te varen. De huidige FTK-regels (de wettelijke regels voor indexatie en korten, red.) zijn heel ongunstig. Wij willen die regels aanpassen zodat je buffers eerder kan uitdelen. En ook de regels voor kortingen versoepelen.'

Maar dan wordt pensioen toch onzekerder? 'Ik snap dat dat dubbel klinkt. Maar de huidige problemen zie je pas als je de details bekijkt. Zo zijn de huidige indexatiedrempels heel hoog gemaakt. Dat was vroeger niet zo. Daar komt bij: als nieuwe opbouw plaatsvindt in persoonlijke pensioenvermogens, zijn er in het collectief geen toekomstige generaties meer om te beschermen. Daar zitten alleen gepensioneerden. Een argument voor extra voorzichtigheid valt daarmee weg.'

Toen Pieter Omtzigt vorige week gasthoofdredacteur van De Telegraaf was, stond op de voorpagina 'pensioen moet zeker zijn', wat betekent dat dan? 'Voor de bestaande rechten willen we dus dat die in principe blijven staan, of dat mensen instemmen. Voor de nieuwe pensioenopbouw geldt dat het wel premieovereenkomsten worden en je pas meer zekerheid krijgt als je ouder wordt. Daarna kunnen mensen hun pensioen inkopen bij het oude pensioenfonds volgens de regels van het FTK, óf in het nieuwe pensioenstelsel.'

Nieuwe pensioenstelsel: invaren van €1500 miljard.

In het nieuwe pensioenstelsel wordt pensioen individueler. Afgesproken is dat de komende jaren de circa €1500 miljard aan al opgebouwde collectieve pensioenen worden omgezet naar een nieuw, persoonlijker pensioencontract, in jargon: invaren. Dat raakt alle werkenden en gepensioneerden. Verplicht is het niet, maar verwacht wordt dat het met name bij veel grote bedrijfstakpensioenfondsen wel gaat gebeuren. Volgens de Wet Toekomst Pensioenen, die 1 juli is ingegaan, beslissen de sociale partners – werkgeversorganisaties en bonden voor een bepaalde bedrijfstak – over invaren. Het voordeel van invaren zou onder meer zijn dat de kans op een hoger pensioen toeneemt en pensioenfondsen lagere administratiekosten krijgen (die de deelnemer moet betalen). Maar invaren zou niet moeten mogen zonder de expliciete instemming van een meerderheid van de deelnemers aan een pensioenfonds, vindt NSC-lijsttrekker Pieter Omtzigt, die daar in zijn verkiezingscampagne een speerpunt van heeft gemaakt. Daarmee maakt hij de overgang naar het nieuwe stelsel alleen maar ingewikkelder, klinkt het bij pensioenfondsbestuurders, werkgevers en vakbonden. Een rondgang door de sector levert veel verontruste reacties op. Een deel van de voordelen van het nieuwe pensioen zou door Omtzigts plan verloren gaan, en het zou fondsen op hoge kosten jagen. In aanloop naar de verkiezingen van aanstaande woensdag zijn bestuurders echter terughoudend om met naam en toenaam in de krant hun bezwaren toe te lichten.